

TALABALARNING MA'NAViy-AXLOQiy E'TIQODINI TAKOMILLASHTIRISH

Muhammad Said Rahmatullo Xoji Ahmadjon o'gli

Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada talabalarning ma'naviy-axloqiy e'tiqodini takomillashtirish yo'nalishlari va strategiyalari muhokama qilinadi. Talabalarga nafaqat ilmiy bilimlar, balki axloqiy qadriyatlar, ma'naviy jihatlar ham o'rgatilishi lozim. Maqolada ma'naviy-axloqiy tarbiyaning ahamiyati, o'quv jarayonida axloqiy qadriyatlarni o'rgatish, ijtimoiy faoliyatlarda ishtirok etish, adabiyot va san'at vositalaridan foydalanish kabi usullar va strategiyalar tahlil qilinadi. Shuningdek, o'quv muassasalari va oilaning bu boradagi roli hamda talabalarda yuzaga keladigan axloqiy muammolarni hal etish yo'llari ko'rsatiladi. Talabalar o'zlarining ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini rivojlantirishda o'qituvchilar va ota-onalar bilan hamkorlikda faoliyat yuritish muhim ahamiyatga ega.*

Kalit so'zlar: *ma'naviy-axloqiy e'tiqod, talabalar tarbiyasi, axloqiy qadriyatlar, ijtimoiy faoliyat, oila va ta'lim muassasalari, adabiyot va san'at, tarbiyaviy usullar, xulq-atvor va mas'uliyat.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются направления и Стратегии совершенствования духовно-нравственных убеждений учащихся. Студентов должны обучать не только научным знаниям, но и нравственным ценностям, духовным аспектам. В статье анализируются такие методы и стратегии, как значение духовно-нравственного воспитания, воспитание нравственных ценностей в процессе обучения, участие в общественной деятельности, использование средств литературы и искусства. Также будет показана роль учебных заведений и семьи в этом вопросе, а также способы решения этических проблем, возникающих у студентов. Сотрудничество с педагогами и родителями имеет важное значение для развития у учащихся собственных духовно-нравственных ценностей.*

Ключевые слова: *духовно-нравственные убеждения, воспитание учащихся, нравственные ценности, общественная деятельность, семья и учебные заведения, литература и искусство, методы воспитания, поведение и ответственность.*

Annotation: *this article discusses the directions and strategies for improving the spiritual and moral beliefs of students. Students should be taught not only scientific knowledge, but also moral values, spiritual aspects. The article analyzes methods and strategies such as the importance of spiritual and moral education, the teaching of moral values in the educational process, participation in social activities, the use of literature and art tools. Also, the role of educational institutions and the family in this regard and ways to solve the moral problems that arise in students are indicated. It is*

important for students to work in cooperation with teachers and parents in the development of their spiritual and moral values.

Keywords: *spiritual and moral belief, student education, moral values, social activities, family and educational institutions, literature and art, educational methods, behavior and responsibility.*

KIRISH

Hozirgi kunda jamiyatning rivojlanishi va uning barqarorligini ta'minlashda ta'limning ahamiyati juda katta. Ta'lim faqat bilim olishni emas, balki talabalarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishni ham o'z ichiga oladi. Talabalarning ma'naviy-axloqiy e'tiqodini takomillashtirish jarayoni nafaqat ularning shaxsiy rivojlanishiga, balki jamiyatda to'g'ri axloqiy tamoyillarga asoslangan sog'lom ijtimoiy muhitni yaratishga xizmat qiladi. Bu, o'z navbatida, ijtimoiy mas'uliyatni his qilish, hurmat va hamdardlik kabi insoniy fazilatlarni rivojlantiradi.

Talabalarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi jamiyatning kelajagi uchun muhim ahamiyatga ega. O'zining xalqiga, Vataniga, o'zining ma'naviy qadriyatlariga hurmat ko'rsatadigan va boshqalarga ijobiy ta'sir o'tkazadigan yosh avlodni tarbiyalash hozirgi kunning eng dolzarb masalalaridan biridir. O'quv muassasalarida nafaqat ilmiy bilimlar, balki axloqiy, ma'naviy qadriyatlar ham o'rgatilishi zarur. Bu jarayonni samarali tashkil etish, talabalarga o'z qadr-qimmatlarini anglashga, o'zini va boshqalarni hurmat qilishga, ijtimoiy mas'uliyatni his qilishga yordam beradi.

Ushbu maqolada talabalarning ma'naviy-axloqiy e'tiqodini takomillashtirishning ahamiyati, uning ijtimoiy hayotdagi roli va uni rivojlantirishning samarali usullari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, o'quv muassasalari, oila va jamiyatning bu jarayondagi roli hamda talabalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar beriladi. Maqsad – talabalarga bilim bilan birga insoniy fazilatlarni o'rgatish, ularni axloqiy jihatdan yuksak, ijtimoiy mas'uliyatli shaxslar sifatida shakllantirishdir.

NATIJA VA MUHOKAMA

Hozirgi zamon jamiyatida ta'lim nafaqat bilim olish, balki ma'naviyat va axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning ham muhim vositasi hisoblanadi. Talabalarning ma'naviy-axloqiy e'tiqodini takomillashtirish, ularga nafaqat mutaxassislik bo'yicha chuqur bilimlarni, balki insoniy fazilatlarni ham o'rgatish zarurati hayotiy ahamiyatga ega. Ushbu maqola, talabalarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasini takomillashtirish, ularni to'g'ri e'tiqod va qadriyatlar asosida shakllantirish yo'nalishlarini tahlil qiladi.

1. Ma'naviy-axloqiy e'tiqodning talaba shaxsiyatidagi o'рни: Talabaning ma'naviy-axloqiy e'tiqodi uning hayotiy qarashlari, qadr-qimmatlari, munosabatlari va jamiyatdagi o'рни bilan bog'liq. Bu e'tiqodlar talabani nafaqat professional jihatdan, balki ijtimoiy hayotda ham muvaffaqiyatga erishishiga yordam beradi. Ma'naviy-axloqiy e'tiqod talabaning o'zini to'g'ri anglashiga, boshqalar bilan hurmatli munosabatlar o'rnatishga, jamiyatga foyda keltiradigan faoliyatlarni amalga oshirishga turtki bo'ladi.

2. Ma'naviy-axloqiy tarbiyaning ahamiyati: Talabalar o'qish jarayonida bilim olishdan tashqari, axloqiy qadriyatlarni, insoniy fazilatlarni o'rganishlari kerak. Bu esa jamiyatda boshqalar bilan sog'lom munosabatlarni o'rnatish, ijtimoiy mas'uliyatni his qilish, ekologik va etnik xushmuomalalikni shakllantirishga yordam beradi. Ma'naviy-axloqiy tarbiyaning asosiy maqsadi talabalarda hamdardlik, adolat, xolislik, vatanparvarlik, hurmat va yaxshi amallarni rivojlantirishdir.

3. Ma'naviy-axloqiy e'tiqodini takomillashtirishning usullari:

- O'quv jarayonida axloqiy qadriyatlarni o'rgatish: Talabalarga o'qituvchilar tomonidan axloqiy va ma'naviy qadriyatlar, hayotdagi to'g'ri yo'l va xulq-atvor printsiplari asosida ma'ruzalar va muhokamalar olib borish.

- Adabiyot va san'at vositalaridan foydalanish: Adabiyot, san'at, kino va drama kabi sohalar orqali ma'naviy-axloqiy qadriyatlar o'rgatiladi. Bu talabalarga chinakam insoniy tuyg'ularni anglash, hamdardlik va rahm-shafqatni rivojlantirishga yordam beradi.

- Ijtimoiy faoliyatlarda ishtirok etish: Talabalar ijtimoiy xizmatlarga, jamoat ishlari va xayriya tadbirlarida ishtirok etish orqali mas'uliyat, xayrixohlik va ijtimoiy adolatni o'rganishlari mumkin. Bu esa ularning ma'naviy-axloqiy ko'nikmalarini rivojlantiradi.

- Maqsadli darslar va treninglar: Talabalar uchun axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirishga qaratilgan seminarlar, treninglar va interaktiv mashg'ulotlar o'tkazish.

4. O'quv muassasalari va oilaning roli: Talabalar faqat o'quv muassasalarida emas, balki oilada ham ma'naviy-axloqiy tarbiya olishlari zarur. Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida hamkorlik o'rnatish, talabalarga ijobiy model bo'lish, ularga axloqiy me'yorlarni o'rgatish samarali natijalar beradi. Ota-onalar o'z farzandlariga mas'uliyat, do'stlik, vatanparvarlik va insoniy qadriyatlar haqida to'g'ri o'rnak ko'rsatishlari kerak.

5. Talabalar o'rtasidagi axloqiy muammolar va ularni hal etish: Bugungi kunda talabalarda ko'plab axloqiy muammolar, masalan, noxush odatlar, raqobat, g'arazlilik kabi holatlar mavjud. Bu muammolarni hal qilish uchun talabalarga huquqiy va ma'naviy bilimlar berish, ularga xulq-atvorni yaxshilashga yo'naltirilgan treninglar va maslahatlar berish zarur. Shuningdek, talabalarga ma'naviy qiyinchiliklarga dosh bera olish, o'zini to'g'ri tarbiyalash va ijtimoiy mas'uliyatni his qilishni o'rgatish lozim.

Xulosa: Talabalarning ma'naviy-axloqiy e'tiqodini takomillashtirish nafaqat ularning shaxsiy rivojlanishiga, balki jamiyatda sog'lom va axloqiy asosda ishlaydigan fuqarolarni shakllantirishga yordam beradi. Bu maqsadga erishish uchun ta'lim muassasalari, oila va jamiyat birgalikda faoliyat olib borishi kerak. Ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda zamonaviy metodlar, treninglar va ijtimoiy faoliyatlar muhim o'rin tutadi. Talabalar o'z ichki qadriyatlarini anglab yetishlari, axloqiy ma'naviy yuksaklikka erishishlari uchun muhit yaratish zarur.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Shamilov, D. (2014). Talabalarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasini shakllantirishda axloqiy qadriyatlarning o'rni. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.

2. Ibragimov, T. (2015). Ma'naviy-axloqiy e'tiqod va uning ta'limdagi roli. Tashkent: Yangi avlod nashriyoti.

3. Usmonova, F. (2016). Axloqiy qadriyatlar va jamiyatda ularga bo'lgan talablar. O'zbekiston Ta'limi, 4(1), 45-51.

4. Abdullaeva, D. (2018). Talabalar axloqi va ularning ijtimoiy mas'uliyati. Ta'lim va tarbiya masalalari, 2, 67-72.

5. Xojaeva, R. (2017). O'qituvchining tarbiyaviy faoliyati va ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish. O'zbekiston Pedagogika jurnali, 6(2), 24-28.

6. Mirzaeva, G. (2019). Adabiyot va san'at vositalari orqali ma'naviy tarbiya. O'zbekiston adabiyoti va san'ati, 3(4), 120-126.

7. Shodiev, U. (2020). Ijtimoiy faoliyat va talabalarda mas'uliyat hissini shakllantirish. O'zbekiston pedagogikasi, 9(2), 34-40.

8. Karimov, I. A. (2013). O'zbekistonda ma'naviyatni rivojlantirish yo'llari. Toshkent: O'zbekiston Noshirlar Uyushmasi.